

6. Про Службу безпеки України : закон України від 07.07.1992 № 2229-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382.

7. Про державне бюро розслідувань : закон України від 12.11.2015 № 794-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 6. Ст. 55.

8. Вінокуров Я. Бюро фінансових розслідувань підпорядковуватиметься Мінфіну – законопроект // Hromadske : сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/byuro-finansovih-rozsliduvan-pidporyadkovuvatimetsya-minfinu-zakonoprojekt> (дата звернення: 27.09.2019).

9. Дунаєва Т. Є. Спеціалізовані суб'єкти протидії корупції в Україні та їх роль у мінімізації рівня корупційної злочинності. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2018. Вип. 1 (10). С. 174–187. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/15_Dunaeva.pdf (дата звернення: 27.09.2019).

10. Про національне Центральне бюро Інтерполу : постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 № 220 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-93-p> (дата звернення: 27.09.2019).

11. Шостко О. Нові європейські ініціативи. *Вісник Академії правових наук України*. 2008. № 2 (53). С. 212–221.

12. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво : закон України від 12.07.2017 № 2129-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 33. Ст. 361.

Одержано 30.09.2019

УДК 343.9

Аліна Владиславівна КАЛІНІНА,

кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України (м. Харків)

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ, ПОВ'ЯЗАНІ З КРИПТОВАЛЮТОЮ В УКРАЇНІ¹

Економіка ХХІ ст. ознаменувалася входженням в «еру цифрових технологій», коли інформатизація економічних процесів стала поглиблюватися з кожним роком, а в 2009 році світова спільнота вперше заговорила про віртуальну валюту. З тих пір низка міжнародних

¹ Тези підготовлено на виконання теми фундаментального наукового дослідження НДІ ВПЗ «Стратегія зменшення можливостей вчинення злочинів: теорія та практика».

організацій пропонувала власне визначення криптовалюти, її класифікацію та механізми утворення.

Останніми роками відбулося і масове знайомство населення України з ринком криптовалют. Найбільш визнаними серед українців валютами є Bitcoin, Bitcoin Cash, Bitcoin Gold, OneCoin та ін. Варто відзначити, що середній курс одного біткоїна до гривні складає від 5 тис. (Bitcoin Cash) до більше, ніж 200 тис. грн (Bitcoin) [1]. Ринок криптовалют успішно розвивається в Україні. За результатами дослідження однієї із найбільших фінансових організацій в світі, четвертого за величиною банку США – «Citigroup» розмір ринку біткоїна в Україні складає 2,5 млрд доларів США або 2,5 % ВВП [2; 3]. Про поширеність криптовалюти серед депутатів Верховної Ради України та інших чиновників свідчать результати ознайомлення із їх деклараціями. Цікаво, що найбільше криптовалют протягом 2015–2017 років було задекларовано чиновниками Одеської обласної ради, Одеської міської ради та Верховної Ради України [2; 4].

Зважаючи на значну вартість криптовалют, особливість їх природи та специфіку стану корупції в Україні, важливо звернути увагу на можливий зв'язок між їх існуванням та корупцією, що виражається в певних корупційних ризиках. Отже:

Ризик 1. Нормативна невизначеність – основа корупційних схем. Аналіз чинного законодавства свідчить, що законодавче регулювання ринку криптовалют в Україні знаходиться на початковому, концептуальному та проектному рівні розвитку. У 2017 р. до Верховної Ради України було подано законопроекти «Про обіг криптовалют в Україні» та «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні». Жоден з них не було ухвалено. Наразі їх повернено на доопрацювання й актуалізацію [5, с. 140]. На концептуальному рівні Кабінетом Міністрів України було запропоновано проект розпорядження «Про схвалення Концепції державної політики у сфері віртуальних активів» [6]. Отже, жоден із чинних законів чи підзаконних актів не містить основ врегулювання суспільних відносин, пов'язаних із криптовалютами в Україні. Оцінка ситуації Національним банком України у 2014 році була однозначною: такі валюти є грошовим сурогатом, який не має забезпечення реальної вартості [7]. Однак наприкінці грудня 2018 року фінансові установи (Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг) повідомили, що криптовалюта не є грошовим активом [7]. Нормативна невизначеність криптовалют відіграє й певну роль під час судового розгляду цивільних спорів та кримінальних проваджень, що з нею пов'язані.

Ризик 2. Технології використання криптовалют – тіньова складова корупції. Принципи, на основі яких функціонує криптовалюта, дають змогу здійснювати децентралізовані, безпечні й анонімні транзакції через мережу Інтернет в усьому світі, а також укладати смарт-контракти, що пов'язано з використанням технологічної системи Blockchain, що фіксує відповідні операції з цифровими валютами в публічній цифровій книзі [8, с. 310]. Отже, спосіб функціонування криптовалют створює певні умови для перебігу таких операцій «у тіні», коли неможливо відслідкувати від кого та куди її було спрямовано.

Ризик 3. Неможливість перевірки кількості криптовалют, якою володіє особа. За оцінками експертів цей ризик названо «корупційним курйозом», оскільки, навіть маючи інформацію про кількість криптовалют, якою володіє особа, перевірити її не вдається можливим, що може використовуватися не на користь правоохоронних органів. Особа може приховувати інформацію про момент виникнення в неї прав на крипто валюту, акцентуючи увагу на тому, що придбала вона її давно, а значних обсягів у національній валюті вона набула лише на момент перевірки правоохоронними органами.

Таким чином, криптовалюта – яскравий приклад того, що законотворча та правоохоронна діяльність в Україні має пошквалитися у напрямі зменшення корупційних ризиків в нашому суспільстві.

Список бібліографічних посилань

1. Курс криптовалют к гривне // МИНФИН : сайт. URL: <https://minfin.com.ua/currency/crypto/uah/> (дата звернення: 28.09.2019).
2. Українські чиновники зібрали крипто валюти на 6,5 млрд гривень // Сьогодні : сайт. URL: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/ukrainskie-chinovniki-sobrali-65-mlrd-griven-kriptovaluty-1108111.html> (дата звернення: 28.09.2019).
3. В Верховной Раде состоялся «круглый стол» на тему: «Законодательное обеспечение блокчейн-отрасли, цифровых активов и криптовалют» // Верховная Рада Украины : офиц. сайт. URL: <https://rada.gov.ua/ru/news/Novosti/Soobshcheniya/181820.html> (дата обращения: 28.09.2019).
4. Чиновники почали декларувати крипто валюту // Оpendatabot : сайт. URL: <https://opendatabot.ua/blog/135-bitcoin-rada> (дата звернення: 28.09.2019).
5. Кудь А., Кучерявенко М., Смичок Є. Цифрові активи та їх правове регулювання у світлі розвитку технології блокчейн : монографія. Харків : Право, 2019. 216 с.
6. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції державної політики у сфері віртуальних активів» // Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України : офіц. сайт. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=68b47292-ee09-4545-85e2-a969a0d0330c> (дата звернення: 28.09.2019).

7. Криптовалюта у деклараціях: чому НАЗК не слідкує за депутатськими біткойнами // Радіо Свобода : сайт. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29247836.html> (дата звернення: 28.09.2019).

8. Гребенюк М. В., Лук'янчук Р. В. Правовий режим криптовалют: досвід ЄС. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 4. С. 310–323.

Одержано 30.09.2019

УДК 796.323.2(477)

Дар'я Володимирівна КАЗНАЧЕЄВА,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ СПОРТУ

Корупція в сучасному спорті стала чинником, який становить реальну загрозу динамічному розвитку спорту в Україні, а також іміджу держави. У суспільстві викликає стурбованість суттєве збільшення інформації про прояви явищ корупції в спорті та реальними їх фактами, які проявляються у вигляді маніпулювання спортивними змаганнями з метою отримання неправомірної вигоди. Зокрема, це протиправний вплив на хід спортивного змагання та/або проведення спортивного змагання із заздалегідь відомим результатом (договірне змагання); підкуп спортсменів, спортивних суддів, тренерів, інших осіб, які здійснюють діяльність у сфері спорту; незаконні спортивні ставки тощо.

Явище корупції негативно впливає на всі сторони життєдіяльності, фактично руйнує правові й етичні відносини між людьми, негативно впливає на розвиток соціальних, фінансово-економічних процесів і практично стає нормою поведінки. Розв'язання цієї проблеми знаходиться в центрі уваги міжнародних спортивних організацій, а також найвищих європейських і світових політичних інституцій і є надзвичайно актуальним для України.

Існуючі проблеми вимагають необхідного регулювання діяльності держав в цій галузі, про що свідчить велика кількість скоєних правопорушень в спорті різних видів, таких як посягання на принцип рівності прав і свобод спортсменів, маніпуляції спортивними змаганнями, вживання допінгових препаратів, насильство і хуліганську поведінку глядачів під час проведення спортивних заходів, корупція і інші економічні злочини в міжнародних спортивних відносинах.